

Р Е Ц Е Н З И Я

Върху дисертационен труд за получаване на образователната и научната степен “доктор” .

Автор на дисертациония труд: **Рей Инна Юрьевна.**

Тема на дисертациония труд: „ **Модел за ефективно развитие на туристическата индустрия в Република Казахстан** „

Рецензент: **проф.д-р Димитър Дамянов .**

1.Актуалност на разработвания в дисертациония труд проблем.

Разработването на модел за ефективно развитие на туристическата индустрия в Казахстан е актуален проблем по отношение на научно и приложно изследване. Проучени и анализирани са теоретичните основи на формиране на туризма и съвременното му състояние , като са изяснени методите и възможностите за подобряване ефективността на този индустриален отрасъл в Казахстан. Това означава че както теоретичните характеристики на този процес на развитие ,така и подхода за неговото изследване търпят постоянни изменения в насока на развитие и усъвършенстване на тази дейност. От тази гледна точка докторатът съдържа значителни резерви в повишаване на теоретическата и практическата му ефективност по отношение на неговата мащабност ,а също така и като подход за решаване на задачи от такъв характер в конкретна страна.Още повече че проблемът с прилагането и използването на различни подходи и модели за подобряването на туристическата дейност е важно средство за нейното бъдещо развитие. В този смисъл разработването и прилагането на модел за ефективно развитие на туристическата индустрия е не само актуално но и полезно за науката и практиката организационно решение.

2.Степен на познаване състоянието на проблема и творческа интерпретация на литературен материал.

Извършено е задълбочено изследване с литературен обзор на проблемите свързани със съвременните предизвикателства и изисквания както на състоянието на туризма, така и на основните направления на ефективното му развитие . Използвани са 144 литературни източника от които 100 на кирилица, 18 на латиница ,18 web сайтове и 7 закони и нормативни актове на Казахстан.Проучено е достигнатото досега в тази

област вкл. същност, съдържание и значимост на понятието „туризъм“ и на базата на аналитични изводи са формулирани целите и задачите на дисертационния труд. Проблемата е сведен и конкретизиран само до ефективно развитие на туристическата индустрия чрез разработване на модел за тази цел. Ето защо смятам че така формулираната цел на дисертационния труд напълно отговаря на разработката на доктората. Покрива изцяло същността на извършената работа с аналитично изследване и прилагането на модела за ефективно развитие на туристическата индустрия в Казахстан.

Предложена е добра последователност както по отношение на структурата на доктората, така и в насока на обхвата на формулировките включени в него. Структуриран е в три глави съдъжащи:

1. Теоретическите основи на формиране на туризма..

2. Съвременното състояние и развитие на туризма в република Казахстан..

3. Основни направления на ефективно развитие на туризма в република Казахстан.

Доктората в този си вид, ред, последователност на изложение и същност напълно изчерпва предварително зададеното условие да отговори на изискванията за получаване на образователната и научна степен “доктор”. Оценката ми е че докторантката добре познава състоянието на проблема и аналитично и творчески оценява и интрепетира обзорно-информационния материал, с пресмятания и определяне на бизнес туристически зависимости. Нещо повече от този голям обем информация, тя много сполучливо е конкретизирала проблема до разработване и предлагане на модел за ефективно развитие на туристическата индустрия в Казахстан.

3. Съответствие на избраната методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Методиката за разработване и предлагане на модел за ефективно развитие на туристическата индустрия в Казахстан е сполучливо избрана и подходяща за такъв вид научно изследване. Тя отговаря на изискванията на такава разработка свързана с практическо приложение и точни формулировки. С нея се дава отговор на поставената цел, както с избора на задачите за решаване, така и с тяхната сложност, обхват и последователност на разработване. Много добре са изследвани и анализирани, особеностите на съвременната туристическа дейност в Казахстан, и факторите влияещи върху стратегическото планиране и ефективност за дългосрочно развитие на туризма, а също така и проблемите които стоят за разрешаване. Направен е опит на базата на статистическа информация да се анализира транспортната инфраструктура,

като необходимо условие за развитие на туризма . На тази основа са определени и описани методическите изисквания, тенденциите за развитие и ролята на модела в практиката. Изследвайки особеностите на развитието на туризма като индустриална дейност по същество е дадена методическата последователност на разработването на подхода за усъвършенстване и доразвиване на този процес, като ефективна национална дейност. По такъв начин успешно са формулирани и основните задачи съдържащи същността на доктората .Добре са изяснени теоретико-методологическите аспекти на подхода за изграждане на модел и решаване на проблема , включително, необходимост от търсене на нови форми и начини за повишаване ефективността на туристическата дейност. Теоретически е обоснован изборът на модела и възможностите за неговото приложение, като сполучливо са формулирани, изискванията и възможностите за прилагането му в практиката . Правилно е формулирана последователността на реализацията му с очакваните ефекти , като добре са определени границите на обхвата и възможностите за оценяване на практическата му приложимост .Направен е и опит за оценка на теоретическата и практическата приложимост на разработеният докторат чрез създаване на туристически имидж като е предложена концепция за привличане на инвестиции. Сполучливи и приемливи са ,оценките и доказателствата ,както по отделни глави, така и като цялостно представяне.

4.Оценка на естеството и достоверността на материала .

Материала върху които е изграден доктората е достоверен, базиращ се на реални проблеми като,изследване състоянието на туристическата дейност в Казахстан и предлагане на модел за повишаване на конкурентноспособността и ефективността. Това са актуални проблеми които изискват непрекъснато наблюдение ,анализ и решение и които за в бъдеще с развитието и приложението на нови форми на удовлетворяване на потребителските нужди на туристите ще придобиват все по-голяма значимост. Проблемът с прилагането на нови ефективни решения е важен не само сега , но преди всичко за в бъдеще като ще придобива все по-голяма значимост за ефективността на цялата туристическа система .С възможности за по-широко използване на нови решения за повишаване качеството на туристическите услуги и все повече ще се утвърждава като важна част на националния доход.

5.Приноси на дисертациония труд.

.Приносните моменти се свеждат до:доказване с нови средства на съществени нови страни в съществуващи научни проблеми и теории.

Характерът им се свежда до научни, научно-приложни и приложни приноси както следва;

5.1.Научни приноси.

1.Надградена е теорията на туризма като са прецизирани дефинициите на понятията „туризъм” и „туристически продукт” и са дефинирани етапите на разработване и утвърждаване на туристическия маршрут.

5.2.Научно- приложни приноси.

1.Създаден е концептуално нов модел за стратегическо планиране на туристическата индустрия.

2.Идентифицирани са факторите, влияещи върху ефективното развитие на туристическата индустрия в Казахстан.

3.Дефиниран е социално-икономическия характер на пазара на туристически услуги от гледна точка на добавената полза на туризма.

4.Разработен е модел за участие на социално-предприемаческите корпорации в ефективното развитие на туризма.

5.Предложен е процес за реализиране на стратегия за ефективно развитие на туристическата индустрия в Казахстан.

6.Предложено е прилагането на микс клъстерен подход, водещ до постигането на синергични резултати в развитието на туристическата индустрия на Казахстан.

5.3.Приложни приноси.

1.Изследвано и определено е съвременното състояние на нивото на развитие на туристическата индустрия в Република Казахстан.

2.Направена е оценка на състоянието на туристическата суперструктура и транспортната инфраструктура на Република Казахстан.

Характер на приносите

Приносите са с научен, научно приложен и приложен характер.Те са от такова естество че освен теоретичната им полезност могат да се използват и в практиката .Тяхната приложимост бесспорно ще бъде полезна за Казахстан но също така и за специалистите занимаващи се с подобряване ефективността на туристическия бизнес .

Значимост на приносите.

Приносите са значими, както за науката, така и за практиката. Те ще допринесат за разширяване на познанията в областта на повишаване ефективността на туристическия бизнес и ще обогатят научните изследвания в тази област. Ще допринесат и за изясняването и формирането на изисквания и създаване на условия за повишаване на методическите познания по приложението на модели в бизнес туристическата практика. От там и повишаване на ефективността от използване на подхода и модела за контролирано протичане на този процес. Това несъмнено е и голямата теоретико-практическа ползност на доктората, а пилотната насоченост пък доказват по безспорен начин ефективността от бъдещото му приложение в туристическата индустрия в Казахстан.

6. Оценка за степента на лично участие на дисертанта в приносите.

Моята оценка е че дисертациония труд и приносите са лично дело на докторанта с помощта на нейния научен ръководител. Модела в т.ч. методическия инструментариум е с практическа приложимост. Смятам че те са достатъчни за такъв вид изследване и ще обогатят знанията от приложението на тази методология в бизнес туристическите процеси, отчитайки въздействията на вътрешните и външни фактори в различните етапи на развитие на туристическата индустрия.

7. Преценка на публикациите по дисертациония труд.

От направените общо 5 публикации, преценявам че всичките са свързани с доктората. Две от публикациите са самостоятелни и три в съавторство. Четири от публикациите са в Казахстан и една на международна конференция по туризъм извън страната. Приемам направените публикации като част от тематиката на дисертациония труд.

8. Използване на резултатите от дисертациония труд в научната и социалната практика.

Резултатите от дисертациония труд ще се използват в туристическата индустрия на Казахстан, но могат да се ползват и от специалисти от други страни. Научните изводи и постановки пък ще бъдат използвани като основа за продължаване на научната работа по приложението на модела за подобряване на бизнес процесите в туристическата индустрия.

9. Автореферат.

Автореферата е направен съгласно изискванията на закона за развитие на академичния състав в РБ и Наредбата за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ във ВСУ „Черноризец Храбър“. Съдържа всички постановки и изисквания на Закона и Наредбата.

10. Мнения , препоръки и бележки.

Към така представения докторат имам следните забележки и препоръки.

1. Има допуснати технически грешки , с отстраняването на които доктората ще спечели.

2. Част от използваната терминология за „туристическата индустрия и туристическите бизнес процеси „не е уедаквена с използваната у нас .

2. Докторантката да помисли за по широко приложение на модела в практиката като за целта да се доусъвършенствува методологията за практическата му приложимост .

3. Да се направят допълнителни изследвания доколкото е възможно да се разработят и предложат софтуерни продукти за практическо използване на подхода –модела като средство за решаване на проблемите и повишаване ефективността на туристическата индустрия на отделни етапи от нейното развитие.

Смятам че направените забележки не намаляват стойността на доктората а направените препоръки ще бъдат полезни както за докторантката а, така и за бъдещото практическото използване на приносите на доктората .

11. Заключение.

Окончателното ми заключение е положително и давам много добра оценка на доктората .С него докторантката убедително доказва, че притежава добри знания и използва съвременни изследователски методи в научното изследване .

**Предлагам на членовете на научното жури да присъдят на :
Рей Инна Юрьевна образователната и научна степен “доктор” в
Професионално направление 3.7. Администрация и управление, по
научната специалност „ Икономика и управление“.**

Рецензент:

/ .проф.д-р .Д.Дамянов/

